

Ivana Ljubičić

Poreski sistem

Beogradska Akademija poslovnih i
umetničkih strukovnih studija

Principi oporezivanja

- Važan zadatak nauke o porezima je da na osnovu utvrđenih kriterijuma i mera formuliše određene principe kojih se treba pridržavati kod oporezivanja
- Različita shvatanja pravičnosti oporezivanja srećemo od XIX veka

Principi oporezivanja

- **Principi** oporezivanja se klasifikuju prema Vagneru u četiri grupe:
 - Finansijski
 - Ekonomski
 - Socijalno-politički
 - Pravno-administrativni

Finansijski principi

- Država poreze shvata kao instrument za obezbeđivanje javnih prihoda za ostvarivanje ekonomskih i socijalno-političkih ciljeva
- U grupu **finansijskih poreskih načela** spadaju:
 - Princip **izdašnosti**
 - Princip **elastičnosti**

Princip izdašnosti poreza

- Porezi zajedno sa ostalim javnim prihodima obezbeđuju sredstva neophodna za pokriće planiranih javnih rashoda
- Redovni državni prihodi dovoljni za pokrivanje redovnih državnih rashoda
- Obezbediti izvore za pokriće neredovnih rashoda

Princip elastičnosti poreza

- Poreski sistem treba izgraditi tako da ukupan iznos poreskih prihoda iz godine u godinu beleži povećanje koje bi obezbedilo da se prati rast javnih rashoda
- **Finansijska elastičnost** može da bude:
 - Ekonomska
 - Legalna

Ekonomski poreski principi

- Oporezivanje izaziva različite efekte mikroekonomske i makroekonomske prirode
- Umanjenje ekonomske snage poreskog obveznika
- Postoji šest grupa principa:
 - **Efikasnosti, umerenosti poreskog opterećenja, izbora poreskog izvora**
 - **Fleksibilnosti, stabilnosti i izbora vrste poreza**

Princip efikasnosti

- Zahtev da porezi treba da budu efikasni
- Postoje nedistorzivni i distorzivni porezi
- Savremena finansijska teorija traga za odgovorom koja poreska struktura maksimalizuje društveno blagostanje

Princip umerenosti poreskog opterećenja

- Porezi ne bi smeli da budu previsoki
- Mogu se posmatrati sa makro stanovišta (apsolutni poreski limit) i pojedinačnog obveznika (relativni poreski limit)
- Nosioци poreske politike moraju da vode računa da poresko opterećenje bude umereno

Princip izbora poreskog izvora

- Važnost izvora iz kojih se plaća poreska obaveza
- Ekonomsko poresko načelo nalaže oporezivanje izvora koji se obnavljaju
- Realni porezi na imovinu

Princip fleksibilnosti

- Veza između visine poreskog prihoda i kretanja u privredi
- **Fleksibilni porezi**-elastično usklađivanje prihoda i nacionalnog dohotka
- **Nefleksibilni porezi**-usklađivanje poreskih prihoda sa izmenjenim ekonomskim okolnostima uz promenu poreske stope

Princip stabilnosti poreskog sistema

- Svaka radikalna promena u metodama oporezivanja remeti uslove privređivanja
- **Radikalne reforme** - promena poreskog sistema iz korena
- **Parcijalne reforme** - izmene u poreskoj politici
- Radikalne poreske reforme se preduzimaju onda kada se očekuje da će pozitivni efekti nadmašiti nepovoljne

Princip izbora vrste poreza

- Na ostvarivanje ekonomskih principa oporezivanja utiče **prevaljivanje poreza**
- Postoji **nameravano** i **nenameravano** prevaljivanje poreza
- Efektivna poreska politika = dobro poznavanje efekata pojedinih poreza

Socijalnopolitički principi poreza

- **Pravedno** je ono oporezivanje koje je **opšte i ravnomerno raspoređeno na sve poreske obveznike**
- **Načelo pravednosti** = socijalnopolitički princip
- **Postoje dva oblika i to:**
 - Princip **opštosti** poreza
 - Princip **ravnomernosti** u oporezivanju

Princip opštosti poreza

- Sva lica učestvuju u plaćanju poreza
- Prisustvo određenih odlučujućih činjenica
- Postoje različita poreska oslobođenja
 - Politička, ekonomsko-politička
 - Poresko-tehnička, finansijska, socijalnopolitička

Princip ravnornosti poreza

- Osnov pravičnosti u oporezivanju pruža princip sposobnosti plaćanja poreza
- Horizontalna i vertikalna pravičnost
- **Princip ravnornosti poreza podrazumeva tri uslova:**
 - Pravični porezi
 - Eliminisanje dvostrukog oporezivanja
 - Ravnorna raspodela poreskog tereta

Pravno-administrativni poreski principi

- **Ustanovljeni** pravno-administrativni principi su potvrda odnosa između poreskog poverioca i poreskog dužnika
- Obuhvataju:
 - Princip **zakonitosti** poreza
 - Princip **minimizacije administrativnih troškova**
 - Princip **minimizacije troškova plaćanja poreza**

Princip zakonitosti poreza

- U savremenim državama ustanovljavanje novih poreza i menjanje poreskih tereta kod postojećih oblika mogu se vršiti samo zakonom
- **Pravno značenje** principa zakonitosti ogleda se u :
 - Zakon izvor poreskog prava, tumačenje poreskih propisa
 - Analogija, nedopuštenost retroaktivnosti, određenost poreza

Princip minimizacije administrativnih troškova

- Administrativni troškovi se ne mogu izbeći
- Utvrđivanje, naplata i kontrola je od strane državnih organa i efikasno sprovođenje poreskih propisa
- Organizacione i poreskopolitičke mere

Princip minimizacije troškova plaćanja poreza

- Naplata poreza treba da bude što ugodnija za poreske dužnike
- Troškovi kojima se izlažu poreski dužnici treba da budu minimalni
- Mogu biti dvojaki:
 - **Direktni i indirektni**

Ivana Ljubičić

Poreski sistem

Beogradska Akademija poslovnih i
umetničkih strukovnih studija